

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Istituzione Economica ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 1. junija 1943-XXI

Cena posamezni številki 0'80

TRGOVSKI LIST

Številka 47/44

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

Nova izdaja zakladnih bonov

Rimski Uradni list je objavil Kraljevi zakonski dekret o novi izdaji zakladnih bonov, ki so posebej ugodni za varčevalce. Emisijski tečaj novih bonov je 97 in bo dobil podpisnik za vsakih nominalnih 100 lir 5 lir obresti, ki se bodo izplačevale polletno za nazaj vsakega 15. junija in 15. decembra. Boni se bodo dejansko obrestovali po 5.90%. Nove zakladne bone pa označujejo še nekatere posebnosti. Novi boni zapadejo v petih letih, po nekaterih pogojih pa se bodo mogli izkoristiti že po treh letih za plačevanje neposrednih davkov. Za nove zakladne bone so določene tudi velike fiskalne olajšave. Poleg vseh privilegijev in olajšav, ki veljajo za 9letne bone, so novi boni prosti davka na dediščine, davka za registracijo, če se uporabijo za ustanovitev ali za prenos v družinsko imetje in dovoljene so še druge olajšave. Z dekretom je finančni minister odločil, da se začne podpisovanje prvih dveh serij v višini 10 milijard lir v času od 7. do 21. junija pri vseh podružnicah zavoda Banca d'Italia ter pri kreditnih zavodih, ki so se pod predsedstvom guvernerja zavoda Banca d'Italia združili v poseben konsorcijski.

Nova emisija zakladnih bonov je bila razpisana šele potem, ko so bile državne finance z novimi fiskalnimi ukrepi že trdno zagotovljene. Finančno ministrstvo bo zato moglo z lahkoto ustreči vsem normalnim izdatkom za plače, pokojnine in vojne izdatke, zlasti pa bo tudi moglo kriti vse obveznosti iz starih in novih posojil in se mu v ta namen ne bo treba zatekati k novim posojilom. Nova emisija zakladnih bonov pomeni redno finančno operacijo v vojnem času in najvažnejši ukrep proti inflaciji. Nova emisija je za varčevalce posebej ugodna ter nudi varčevalcem tudi po vojni vsako varnost.

Mesečna količina soli

Visoki komisar je izdal naredbo o določitvi osebnega mesečnega obroka jedilne soli. Z novo naredbo se določa mesečna količina jedilne soli za osebo na 500 gramov.

Zaposlitev delavstva v aprilu

Po podatkih Zavoda za socialno zavarovanje je bilo v aprilu zavarovanih pri:

	moških	žensk	skupaj
ZSZ	13.416	8.571	21.987
TBPD	2.537	2.008	4.545
Merkur	71	21	92
Skupaj	16.024	10.600	26.624

Število bolnikov se je zmanjšalo v primeri z lani za 714.

Povprečna zavarovana dnevna mezda se je pri moških zvišala za 2.19 na 28.93, pri ženskah za 1.37 na 17.34 in skupno za 1.86 lire na 24.32 lire.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je bila pri ZSZ (Zavodu za socialno zavarovanje) 27.15 lire, pri TBPD (Trg. bolniškim in podobnem društvu) pa 38.15 lire.

Celotna dnevna zavarovana mezda se je dvignila za 26.275 na 647.432 lir.

Italijansko-bolgarska trgovina

Blagovna izmenjava med Italijo in Bolgarsko se je v zadnjih letih močno povečala. Ni še sicer ta izmenjava tako velika kakor med Nemčijo in Bolgarsko, vendar pa je Italija v bolgarski zunanji trgovini na drugem mestu. Značilno je, da je narasla italijansko-bolgarska izmenjava tudi v letu 1942. Natančni podatki o tej izmenjavi sicer še niso bili objavljeni, vendar pa je najbrže bolgarski uvoz iz Italije v letu 1942. presegel že vsoto ene milijarde levov.

Objavljeni pa so že bili natančni podatki o italijansko-bolgarski blagovni izmenjavi v l. 1941. Ker se ni struktura te trgovine nič spremenila, nudi jo tu številke iz leta 1941, pravilno sliko o zunanji trgovini med Italijo in Bolgarsko; upoštevati pa je treba, da je med tem ta trgovina še narasla. Skupno je Bolgarska uvozila l. 1941. iz Italije 15.137 ton blaga v vrednosti 450.6 milijonov levov, Italiji pa je dobavila 30.819 ton v vrednosti 788.7 milijona levov. Trgovinska bilanca Bolgarske z Italijo je bila kakor v preteklih letih tudi leta 1941. aktivna.

Kakor pri blagovni izmenjavi med agrarno in industrijsko državo ne more biti drugače, je Bolgarska uvozila iz Italije celo vrsto predmetov, dočim je seznam blaga, ki ga je izvozila primeroma kratek. Predvsem je izvozila Bolgarska: jaje za 210.3, zaklane perutnine za 232.1, tobaka za 157.5, fižola za 59.9, koruze za 11.3, glicerina za 7.7, semen za 11.1 itd. Italija pa je v glavnem izvozila v Bolgarsko tekstilno blago najrazličnejših vrst, nadalje kemikalije, južno sadje, stroje, vozila itd. Izvoz aparatov je med vojno padel, bo pa po vojni gotovo narasel. Od tekstilnega blaga je izvozila Italija volnena tkiva, mešana z umetnimi tkivi za 40.7 milijona levov, tkiva iz konoplje za 32.1, bombažna tkiva za 31.3, tkiva iz umetne volne za 20.3; umetno volno za 12.8, bombažnega sukanca za 19.4, surovi bombaž za 8.8 milijona levov itd. Od južnega sadja je Italija izvozila limon za 19.3, pomaranč za 5.6 in mandarink za 6.4 milijona levov. Od kemikalij so glavna izvozna postavka anilinske barve, katerih je Bolgarska uvozila za 33.5 milijona levov, nato strojlina sredstva za 14.4, žveplo za 4 in druge kemikalije za 7.6 milijona levov.

Poleg tega je dobavljala Italija tudi kovinske izdelke. Za bolgarsko oskrbo s soljo so bile pomembne italijanske dobave kamene soli v vrednosti 28.6 milijona levov. Italijanski izvoz avtomobilov, drugih vozil, motorjev, strojev in aparatov je precej nazadovolj, zato pa se je tem bolj dvignil v l. 1942. izvoz italijanskega tekstilnega blaga ter se je mogla zaradi teh dobav bolgarska oskrba s tekstilnim blagom vsaj v skromnem obsegu zagotoviti. Zaradi zelo neugodne lanske žetve pa ni mogla Bolgarska ustreči vsem italijanskim željam glede uvoza kmetijskih pridelkov. Zlasti je bil nemožar zaradi slabe žetve izvoz bolgarskega žita in koruze. Zaradi tega so bile italijanske dobave po vrednosti znatno večje od bolgar-

skih ter so zato nastale v klirinškem plačilnem prometu v l. 1942. nekatere motnje.

Italija namerava nakupiti znatne količine bolgarskega tobaka iz lanske žetve. Če se bo to tudi posrečilo — zaradi slabe tobačne žetve, pa to ne bo lahko — bo mogla Bolgarska zopet doseči znatno dobroimetje v klirinškem kontu.

Navzlic tem obračunskim težavam pa je pričakovati, da se bo italijansko-bolgarska trgovina letos povečala, zlasti ker more pokriti Bolgarska svojo veliko potrebo po tekstilnem blagu samo z uvozom iz Italije. Bolgarska pa je tudi pripravljena ustreči italijanskim željam, kolikor ji bo to le mogoče.

Dvig italijansko-bolgarske trgovine ne datira šele z začetkom sedanje vojne. Bolgarski gospodarski krogi so prepričani, da se mora ta trgovina razviti tudi še po vojni. Italijansko-bolgarski načrti o zvezi Antivari-Ruse in medsebojna prepustitev svobodnih pristaniških con ne veljajo samo tranzitnemu prometu, temveč najpredvsem rešijo transportni problem, s katerim se mora boriti italijansko-bolgarska trgovina. Ko bo dosežena ugodna trgovinska zveza skozi Albanijo, se bodo transportni stroški bistveno znižali in potem bo mogoča tudi trgovina z blagom, ki je danes zaradi previsokih transportnih stroškov nerentabilna.

Električno gospodarstvo na Jugovzhodu

V okviru modernega gospodarstva je električno gospodarstvo ono, ki je tesno povezano z industrijo, kmetijstvom in obrtjo, a tudi z vsakim gospodinjstvom. Stanje električne oskrbe je zato merilo za celotni gospodarski razvoj kake države. Nekateri celo pravijo, da se po potrošnji električnega toka meri kulturna stopnja naroda, kar pa seveda ni pravilno, ker prava kultura se ne meri po kilovatnih urah. Res pa je, da pomeni visoka potrošnja električnega toka visok gospodarski razvoj države. Pri tem pa se ne sme spregledati, da dostikrat na premožno bogate države nikakor niso prve glede električnega toka, temveč da je potrošnja največja v deželah, ki imajo malo rudnega bogastva, zato pa veliko vodnih sil. Zato ni le naključje, da izkazujejo Norveška in Švica na glavo prebivalca najvišjo potrošnjo električnega toka in da sta v tem pogledu celo pred industrijsko visoko razvito Nemčijo ter USA.

Statistični podatki iz leta 1935. navajajo, da je znašala proizvodnja energije na glavo prebivalca na Norveškem 3228, v Švici 1275, v USA 875, v Švedski 810, v Belgiji 490, v Nemčiji 475, v Vel. Britaniji 455 in v Romuniji 30 kWh. Razlike so torej precejšnje. Norveška pa pomeni izjemo, ker so tam naravni pogoji ustvarili visoko razvito elektrokemično industrijo (Norge-soliter, karbid itd.), ki zahteva posebno velike množine električnega toka. Gornje številke pa so danes že zastarele, ker je naravno v elektro-industriji razvoj posebej nagel ter se je morala proizvodnja električnega toka zaradi večje potrošnje aluminija, bane, hidriranega bencina itd. močno povečati. Nesporno pa je dejstvo, da proizvodnja in potrošnja toka hitro pojemata v smeri iz visoko razvite srednje Evrope proti jugovzhodnim evropskim državam.

Države s pretežno kmetijsko proizvodnjo porabljajo mnogo manj električnega toka kot industrijske države. V kmetiskem gospodarstvu se potrebuje manj elektrike kot celo v rokodelstvu. Nasprotno pa se potrebuje v agrarnih deželah mnogo več električnega omrežja kot v industrijskih deželah. S stro-

go trgovskega stališča zato ni elektrifikacija agrarnih dežel posebno vabljiva, zlasti še, ker je potrošnja toka v agrarnih deželah v raznih letnih dobah zelo različna. Zato se je začela celo v gospodarsko naprednih deželah elektrifikacija podeželja mnogo kasneje kot v mestih. Podoben je bil razvoj tudi v vseh jugovzhodnih deželah.

More se reči, da je ves Jugovzhod reven na elektriki. Če pomeni Madžarska izjemo, je to posledica njenega naglega industrijskega napredka. Pa tudi na Madžarskem je velika razlika v potrošnji električnega toka v mestih in na deželi. Tako je v l. 1929. do 1939. narasla sila v industriji delujočih električnih motorjev od 400 tisoč na 672.000 konjskih sil, leta 1939. pa je bilo šele 39 odstotkov vseh madžarskih občin priključenih na električno omrežje. Po pridobitvi gospodarsko zaostalih madžarskih krajev pa je ta odstotek nato padel na 26.5 odstotka. Skoraj tri četrtine vseh madžarskih vasi je torej brez električnega toka. Sedaj se zidata dve veliki novi elektrarni, vendar pa je pospeševanje elektrifikacije dežele v sedanjem trenutku neizvedljivo. Po vojni pa bo elektrifikacija dežele gotovo ena prvih nalog madžarske vlade.

Prevladovanje malih elektrarn je značilno za ves Jugovzhod. Dočim so v Nemčiji po zakonu iz leta 1935. povezane vse važnejše elektrarne v enotno skupnost, je na Jugovzhodu mnogo elektrarn, ki nimajo nobene skupnosti. Priznati pa je treba, da se je v zadnjih letih v jugovzhodnih državah mnogo storilo za spopolnitev električnega omrežja. Tako ima Slovaška danes že 4400 km vodov visoke napetosti, na katere je priključenih od 2560 občin že 1000.

Enaka prizadevanja se opažajo tudi v Hrvaški in Bolgarski. V obeh državah pa je električna proizvodnja relativno še nizka. V Bolgarski znaša okoli 300 milijonov kWh, kar ni niti ena dvajsetina porabe toka v Švici. V Romuniji se posebno ostro vidi razlika v potrošnji električnega toka na deželi in v mestih. Romunsko električno gospodarstvo je sicer v zadnjih letih silno napredovalo in proizvod-

nja je narasla od 350 milijonov kWh v l. 1930. na 1148 milijonov kWh v l. 1938. Če pa odštejemo električni tok, ki ga porabijo elektrarne za lastno industrijsko oskrbo, potem ostane le 476 milijonov kWh, kar je približno tri četrtine potrošnje toka mesta Dunaja. V vsej Romuniji je bilo 15.000 krajev, od teh pa je bilo preskrbljeno z električnim tokom samo 565 krajev. Praktično pomeni to, da so bila priključena na električno omrežje samo mesta in njih najbližja okolica.

Računati se mora s tem, da bo v vsem jugovzhodnem prostoru po vojni silno veliko prizadevanje, da se izvede elektrifikacija dežele v pospešenem tempu. Italijanska in nemška industrija bosta gotovo rade pomagale pri izvedbi elektrifikacije ter dobavile potrebne stroje in dale svoje nasvete. Nekatere velike rezerve električne sile, kakor n. pr. padec vode pri Železnih vratih, se bodo mogle izkoristiti finančno in tehnično le s pomočjo velikih držav. V prejšnjih časih je bilo električno gospodarstvo v jugovzhodnih državah naravnost domena velikega inozemskega kapitala. Tako je bilo v bivši Jugoslaviji 90 odstotkov vsega v električno gospodarstvo investiranega kapitala tujega izvora. V zadnjih letih se je v tem pogledu marsikaj spremenilo in električne vode so začele napeljevati države same. Pričakovati je, da bodo po vojni jugovzhodne države porabile velik del svojih klirinških dobroimetij za izvedbo elektrifikacije.

Družba za lesno proučevanje v Nemčiji

ki je bila pred kratkim ustanovljena, je začela poslovati. Zaenkrat pa bo družba opravljala le posle, ki so važni za vojno. Delo družbe je razdeljeno na šest oddelkov. Strokovni oddelki »pridobivanje lesa« se bavi predvsem s povečanjem lesne proizvodnje in z zboljšanjem lesne kakovosti. Strokovni oddelki »lesna predelava« naj bi izvedel 40 važnih vojni nalog. Glavni nalogi bi bili: najboljša sušenje lesa, zaščita jamskega lesa. V oddelku »les v stavbeni stroki« se zlasti proučuje vprašanje varnosti pri raznih lesenih spojih. Velika pozornost se posveča tudi vprašanju najboljših zasilnih streh za od bomb poškodovana poslopja. Tudi strokovni oddelki »lesna kemija«, »lesna zaščita«, »nabavljeni les« morajo izvesti vojno važne naloge.

Slovaška je pristopila k mednarodni lesni komisiji

Po uradnem sporočilu slovaškega zunanjega ministrstva je Slovaška pristopila k Mednarodni lesni komisiji, kateri pripadajo že Italija, Nemčija, Finska, Švedska in Danska.

Slovaška je izvozila l. 1942. lesa in lesnih izdelkov v vrednosti 1.5 milijarde Ks proti 1.3 milijarde v l. 1941. Od tega je odpadlo 750 (v prejšnjem letu 670) milijonov na les, na celulozo in papir pa približno 460 (v prejšnjem letu 400) milijonov Ks. Glavni odjemalec je bila Nemčija s Protektoratom. Izvoz v Nemčijo pa je v primeri z l. 1941. padel, povečal pa se je slovaški izvoz v Italijo, Madžarsko in Švico. Znatno se je tudi dvignil slovaški izvoz celuloze v Turčijo.

Iz italijanskega gospodarstva

Korporacijski minister je odredil, da se morajo predlagati vse prošnje za dodelitev blaga, čigar razdeljevanje je urejeno po korporacijskem ministru, samo po pristojnih konfederacijah. Te bodo proučile posamezne prošnje in bodo poslane prošnje ministru, če morejo prošnje priporočiti. Isto velja tudi za vse prošnje glede dodelitve cen industrijskih izdelkov. Pristojni uradi so dobili natančna navodila, po katerih se morajo vse prošnje, ki niso bile predložene po predpisani poti, odkloniti.

Narodna banka za delo v Rimu je imela lani 28.1 (predlani 23.5) milijona lir čistega dobička. Banka bo zopet izplačala 4 odstotno dividendo. Glavnica banke znaša 400 milijonov lir, njene rezerve pa se bodo z novimi dotacijami zvišale za 13.7 na 50.7 milijona lir.

Banka di Roma, ki ima 9.3 milijarde lir hranilnih vlog, je dosegla lani 21.2 (predlani 19.8) milijona lir čistega dobička in bo zopet izplačala 4 odstotno dividendo.

Italijansko-nemški blagovni promet se je po sedaj zbranih podatkih za prvih 11 mesecev lanskega leta v primeri s predlanskim letom bistveno povečal. Italijanski uvoz iz Nemčije je dosegel 60 odstotkov vsega uvoza, od vsega italijanskega izvoza pa je Nemčija prevzela 45 odstotkov. V prvih osmih mesecih l. 1942. se je odstotni delež surovin, v manjšem delu pa gotovih izdelkov, v italijanskem uvozu zmanjšal, dočim se je povečal uvoz polizdelkov, živih živali in živil. Istočasno se je povečal italijanski izvoz surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov v Nemčijo.

Poseben odbor italijansko-madžarskih strokovnjakov je zasedal v času od 17. do 20. maja v Budapešti, da se dogovori o pospešenju madžarskega tranzitnega prometa skozi Fiume, kakor to predvideva čl. 5. italijansko-madžarskega sporazuma. Odbor strokovnjakov je razpravljal o pospešenju tranzitnega prometa skozi Fiume tako v sedanji dobi kot tudi v poveljni dobi. Odbor je v podrobnostih razpravljal o železniških, paroplovnih, carinskih in zunanje-trgovinskih vprašanjih, ki so važna za italijansko-madžarski blagovni promet. Odbor je ugotovil, da bo mogoče vsa ta vprašanja ugodno rešiti.

Avtomobilska tvornica Lancia v Turinu je dosegla lani 14.06 milijona lir čistega dobička ter bo izplačala 14 odstotno dividendo. Glavnica družbe znaša 50 milijonov lir.

Izdani so bili novi predpisi glede zastopstva italijanskih tvrdk (družb, trgovinskih tvrdk ter javnih in zasebnih podjetij) v inozemstvu. Taka zastopstva mora v vsakem primeru odobriti ministarstvo za izmenjavo in valute. Zastopstva, ki ne bi mogla dobiti takšnega odobrenja, morajo v šestih mesecih likvidirati.

Banco di Napoli je dosegla v lanskem letu 86.5 milijona lir čistega dobička. V l. 1941. je znašal njen čisti dobiček samo 81.7 milijona lir.

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete, Pere, suši, monga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3

Telefon št. 22-72.

Mednarodni trg rud in kovin

Prizadevanja španske vlade, da se doseže enotno vodstvo v rudarstvu so privedla v l. 1942 do znanih uspehov. Proizvodnja mangana rude ter feromangana in ferosilicija je tako narasla, da se bo domača potreba najbrže mogla kriti. Upanje je, da se bo to doseglo v doglednem času tudi glede mangana. Izvedle so se mnogo obetajoče preiskave glede pridobivanja molibdena in vanadija.

Iz Bolivije se poroča, da se pospešeno dela železniška zveza v Brazilijo, da bi se mogle bolivijske rude pošiljati v pristanišče Santos in od tu v USA. Združene države Sev. Amerike so povečale svoj pritisk na Bolivijo, da ta zviša svoje dobave antimona, svinca, bakra in volframa. Da se te dobave omogočijo ni odvisno le od rešitve transportnega vprašanja, temveč tudi od pravočasne dobave strojev in industrijskih naprav iz USA. Zaenkrat pa so USA glede dobave teh strojev še v zastanku.

Za drugo četrtletje stopi v Združenih državah Sev. Amerike za aluminij in baker v veljavo nov razdelilni sistem, tako imenovani materialni nadzorni načrt, po katerem dodeljuje produkcijski urad kontingente na sedem glavnih skupin (vojsko, mornarico, trgovinsko mornarico, zračno silo, uradom za pogodbe po zakonu o posoji in zakupu, za gospodarsko vojno ter za zasebno potrošnjo. Te skupine oddajajo dodeljene kontingente na tovarne. Da bi se izvedla nujna popravila, se je ustanovilo 12 okrajnih načrtovalcev, katerih naloga je, da takoj priskrbe za popravila potrebni material.

Aluminij

Španska družba za aluminij bo postavila novo tovarno, ki bo mogla v začetku proizvesti 1000 ton aluminija na leto. Kasneje naj njena proizvodnja naraste na 10 tisoč ton. Tudi na Japonskem se razširjajo tovarne za proizvodnjo lahkih kovin. Proizvodnja boksita se je že povečala. Nova tovarna za aluminij v Tokijumu bo v juniju že obratovala v polnem obsegu. Tovarna magnezije v Takaoju pa bo začela obratovati ob koncu leta. V Avstraliji nameravajo postaviti tovarno aluminija, ki naj na leto izdela 10.000 ton surovega aluminija. Za postavitev te tovarne je treba 11.000 ton jekla, ki naj bi ga dobavile USA. Je pa še dvomljivo, če bodo mogle dobaviti jeklo in pa še potrebne stroje. Iz Kalkute poročajo, da se pripravlja na pebudo ameriških industrialcev postavitev več tovarn za aluminij v Indiji. Dosedaj je bila v Indiji le ena taka tovarna. Pogoji za veliko aluminijsko industrijo so po izjavi indijskih geologov dani, ker ima Indija zadosti boksita.

Antimon

Iz Španije se poroča, da se namerava postaviti v Bilbao visoka peč, ki bi mogla dnevno stopiti

20 do 25 ton rude, ki bi imela do 20 odstotkov antimona. Za pozneje se nameravajo postaviti trije plavži za redukcijo in dokončno rafiniranje. Novi plavž naj bi začel delati najkasneje čez pol leta. Tudi na Slovaškem si prizadevajo, da povečajo proizvodnjo antimona, odkar sta se odstopila rudnika pri Roznavi in Poprocu Mađžarski. Dela za izkoriščanje novih ležišč v Banskem se niso končala. L. 1940 se tam izkopal 12.220 ton, l. 1941 pa že 18.980 ton antimonove rude.

Krom

V USA je Metals Reserve Company sklenila do lanske jeseni 67 kontraktov za dobavo domačih kromovih rud v skupni višini 481 tisoč ton. Od teh pogodb je samo pet, po katerih so dogovorjene dobave po več ko 10.000 ton. Mobilizacija tudi najmanjših ležišč dokazuje, kako zelo primanjkuje kroma. V državi Montana so se začela izkoriščati večja ležišča s finančno podporo Defence Plant Corporation. Najvišja dosežena proizvodnja kroma v USA je znašala v l. 1939 3614 ton.

US Bureau of Mines se je baje posrečilo proizvajati krom v obliki prahu, ki ima do 99.98 odstotka čistega kroma. Ta je zlasti prikladen za proizvodnjo posebnih jekel, medenine in bron, ki morajo vzdržati visoko temperaturo. V ugodnih okoliščinah se morejo

izkoristiti po novem postopku velike količine manjvrednih kromovih rud, če so na razpolago zadostne količine klora. Pomanjkanje klora pa je v USA in Kanadi enako veliko. Nekatere podrobnosti o novem postopku so že znane, če pa se bo ta postopek tudi gospodarsko izplačal, še ni znano. Ameriški strokovnjaki računajo, da bi se moglo doseči v začetku iz koncentracije manjvrednih kromovih rud največ 100.000 ton letno, ne pa pol milijona ton, kakor upajo nekateri.

Svetovna proizvodnja kroma se ceni v angleških strokovnih krogih na poldrug milijon ton, kar pa je previsoko, ker je dosegla proizvodnja v l. 1939 samo 1.167 milijona ton. Predvsem na Urulu koncentrirana proizvodnja kroma v Sovjetski uniji je znašala od 200 do 250 tisoč ton. Turčija je dosegla najvišjo proizvodnjo l. 1938 in tedaj je pridobila 214.000 ton. Ta proizvodnja bi se morebiti mogla povečati na 250.000 ton. V Rodeziji je padla proizvodnja od 186 tisoč ton v l. 1938 na 139.000 ton v l. 1939. V Južni Afriki je kolebala proizvodnja do l. 1941 med 160.000 in 180.000 tonami. Ležišča v Transvaalu vsebujejo večinoma le manjvredno rudo, ki se more uporabljati samo za proizvodnjo ferokroma. V Novi Kaledoniji se pridobi na leto približno 50 tisoč ton. V zadnjem času pa so se tu postavile nove rudniške naprave. V Indiji je dosegla l. 1937 najvišja proizvodnja 63.307 ton. Postavile pa so se nove naprave.

(Po »Südost-Echo«.)

Denarništvo in zavarovalstvo

Bolgarsko prisilno posojilo

S posebnim zakonom je bila na Bolgarskem objavljena emisija 5%nega prisilnega posojila, ki ga morajo podpisati vsi bolgarski državljani, ki imajo nad 100.000 levov premoženja. Višina prispevkov je progresivna. Fizične osebe, trg. družbe in komanditne družbe s premoženjem od 100.000 do 300 tisoč levov morajo podpisati 2% svojega premoženja, s premoženjem od 300 do 500 tisoč 2.5%, od 500 do 700 tisoč 3%, do 1 milijona 3.5%, do 2 milijonov 4%, do 4 milijonov 4.5%, do 7 milijonov 5%, do 10 milijonov 5.5%, do 20 milijonov 6%, od 20-50 milijonov 7% in nad 50 milijonov 8%. Posojilo se povrne v 25 letih, država pa si pridržuje pravico, da vrne posojilo tudi prej.

Kot merilo za cenitev premoženja zasebnikov velja pri hišah dvojni znesek njih davčne odmere. Pri industrijskih podjetjih se ocenijo postopja tudi z dvojno davčno odmero, stroji po njih nabavni faktorni vrednosti brez vseh odpisov, blagovne zaloge po določenih trdnih cenah, terjatve in dolгови pa po knjižni vrednosti 31. decembra 1942. Delniške družbe so morale do 15. maja na novo oceniti svoje premoženje. Od pravnih oseb morajo podpisati delniške družbe 2% z novo inventuro določene notranje vrednosti vse njihove delniške glavnice. Notranja vrednost se izračuna z delitvijo neto-premoženja s številom delnic. O višini ali donosu posojila zakon ne govori. Po bolgarskih statistikah naj bi znašala osnovna vrednost narodnega premoženja 150 milijard levov. Ker se pa ocenja osnova posojila za še enkrat višje, se ceni vse narodno premoženje (priključeni kraji vsteti) na 300 milijard levov in bi pri povprečnem podpisovanju v višini 3% dalo posojilo 10 milijard levov.

Po mnenju bolgarskih finančnih krogov se bo občutilo posojilo pri posameznih slojih prebivalstva različno. Kmetstvo prebivalstvo bo najlaže preneslo posojilo. Posebno neugodno pa bo za družinske del-

niške družbe, ker bodo morale podpisati posojilo tako družbe same kot tudi posamezni člani družinske delniške družbe, pa čeprav bi tudi vse svoje premoženje naložili v delniško družbo. Na drugi strani pa finančni krogi upajo, da bo imelo posojilo to dobro posledico, da bo zmanjšalo obtok plačilnih sredstev. Bodočnost pa bo šele pokazala, kakšne posledice bo imelo posojilo, ki je namenjeno za kritje obrambnih stroškov ter za plačilo velikih investicijskih del.

Praška vlada je podaljšala moratorij za pravne spore, ki izvirajo iz pogodb bivšega Phönixa v Prahi, za nadaljnji dve leti.

Na londonski borzi so po »N.W. Tagblattu« rasli tečajji obeh nemških zunanjih posojil tako-le: Dawesovo posojilo: koncem marca 7.75, sredi aprila 8, koncem aprila 9.50, sredi maja 9.75, 19. maja 10.50. Youngovo posojilo pa je naraslo od 6.50 koncem marca na 8.75 dne 19. maja.

Okvirjenje slik, goblenov in fotografij
IVAN GAMBERGER
Ljubljana, Kolodvorska 18

Težavno finančno stanje Švice

Leta 1942. je izdala Švica za državno obrambo 4.1 milijarde šv. frankov. V letu 1943. se bodo ti izdatki najbrže povečali še za 2.2 milijarde šv. frankov. Izredni fiskalni ukrepi so dali v letu 1942. 1.2 milijarde, v letu 1943. pa bodo dali verjetno 1.6 milijarde. Skupno pa so bili izdatki za 4.4 milijarde večji ko dohodki. Zvezna vlada je bila zato prisiljena najeti 600 milijonov šv. frankov. Zvezni svet je bil zato prisiljen uvesti rigorozno štedenje povsod, kjer je to le mogoče. Nadalje pa bo potrebno, da bodo tudi kantoni več prispevali k državnim izdatkom, zlasti še, ker se je mnogim kantonom posrečilo, da so si po izbruhu vojne zboljšali svoje finančne dohodke.

Gostilničarski vestnik

Pojasnilo glede vina

Z ozirom na razne govorice o nameravanih zapori vin smo se na pristojnem mestu informirali, koliko je resnice na teh govoricah ter moremo na podlagi prejetih informacij podati naslednje zanesljivo pojasnilo.

1. Ni govora o kaki nameravani zapori vin, ker oblast z gotovostjo računa, da bo s pravkar sprejeto naredbo o ureditvi vin in o cenah vina ter zaradi razumevanja članstva (gostilničarjev in trgovcev z vinom) popolnoma krita potreba prebivalstva po vinu.

2. Pod zaporo pride samo vino, ki bi ga zaplenil Urad za kontrolo cen zaradi katerega koli prekrška protidraginskih predpisov. To vino bo prodal Prevod po maksimalnih cenah Združenju trgovcev Ljubljanske pokrajine.

3. Vse spremembe glede načina prodaje vina in glede vinskih cen navaja nova naredba o ureditvi vin in o maksimalnih cenah.

Združenje trgovcev za Ljubljansko pokrajino.

Kakor hitro bo objavljena nova naredba o ureditvi vin in o maksimalnih cenah, jo bomo objavili tudi v »Trgovskem listu«.

Gostilničarji, ki imajo gramofone

Vse gostilničarje, ki imajo gramofone, opozarjamo, naj takoj vložijo prošnje, da smejo v svojih obratih imeti gramofonske aparate in jih uporabljati. Kakor se nam sporoča, bodo vse te prošnje ugodno rešene.

Gospodarske vesti

Tobačni nakup na Hrvaškem je dokončan. Tobaka je bilo nakupljeno 220 vagonov, kar je manj, kakor se je računalo. Zaradi slabega vremena je bil pridelek manjši, zato pa je odlične kakovosti.

Zaradi zvišanih cen tobaka lanske žetve so bile v Bolgarski s takojšnjo veljavnostjo zvišane cene cigaret in tobaku za pipo.

Teden gozda je priredila bolgarska gozdna uprava, da bi široke kroge ljudstva zainteresirala za gozdoznanje.

O ustanovitvi bolgarske trgovinske mornarice razpravljajo v bolgarskih vladnih krogih. Bolgarski listi naglašajo, da ne sme biti država, ki ima le nekaj morske obale, brez trgovinske mornarice.

Romunska proizvodnja cigaret in tobakovih izdelkov se je v prvih devetih mesecih 1942 v primeri s prejšnjim letom zvišala od 9.34 na 9.96 milijona kg. Da bi se potrošnja cigaret in tobaka znižala, je monopolna uprava dvakrat zvišala cene, ne da bi dosegla pravega uspeha. Ljudje so začeli zaradi podražitve tobakovih izdelkov kupovati cenejše vrste.

Proizvodnja soli se je v Romuniji v prvih 8 mesecih v primeri s prejšnjim letom zvišala od 17.300 na 28.769 vagonov.

Potniški promet na madžarskih železnicah se je lani povečal za 25.2 odstotka na 151 milijonov potnikov.

Zaradi velikega pomanjkanja drobiža nameravajo v Franciji izdati bankovce po 1 in 2 franka ter po 50 stotink.

Nemčija je dobavila Romuniji kmetijskih strojev in kmetijskega orodja v vrednosti 2.66 milijarde levov. Med drugim je dobavila 100 tisoč strojev, od katerih je bilo 3315 traktorjev, 3479 traktorskih plugov, 4425 sejalnih strojev in 49.405 plugov na živalsko vprego.

Zakon o ustanovitvi posebne družbe za upravo premogovnikov je izšel v Turčiji. Po tem zakonu znaša glavnica nove družbe 50 milijonov turških funtov in se more vsak hip povečati na 100 milijonov turških funtov.

Na madžarskem delu Donave je vedno zelo velik ladijski promet. Madžarska ladijska družba je zato sklenila, da zgradi moderen vlačilec in 12 priklonih vlačilcev s po 1000 tonami.

V Nemčiji se bodo smeli v bodoče izdelovati samo 3 tipi telefonskih aparatov.

Velik del švedskih tovarn za čevlje bo s 15. junijem popolnoma ustavil svoje obratovanje, ker je dovoz kože premajhen in racionalne potrebnosti čevljev prestopno.

OKVIRJE izdeluje specialist **Wolfova 4** **KLEIN**